

Kurkijokelainen

Kurkijokelaisen, hiitolaisen ja karjalaisen hengen vaali ja ajankohtaisten kysymysten selvittäjä

Nro 5 • Perjantaina 4. helmikuuta 2005

56. VUOSIKERTA

Irtonumerohinta 1 €

**LAATUA
EDULLISUUTTA
AMMATTILAISelta**

- Kellohuoltopalvelu
- Käsikaiverrukset
- Konekaiverrukset
- Korukorjaus/
kivi-istutustyöt
- Sormuksien
valmistus
- Ja nyt myös
lasikaiverrus

KAIKKI PAIKAN PÄÄLTÄ

KELLOLIIKE
Juhani Lankinen Ky
Kauppalankatu 2, Loimaa
Puh. (02) 763 2760
(Kaupungintaloa vastapäätä)

Vaienneet temppelit ja hiljentyneet kirkkokummut

Lähdeoteos: Paavo Koposen Karjalan kirkkokummut

Suomenlahden leveimmällä keskilähdellä sijaitsevassa Suursaaressa oli kaksi kylää. Suurkylässä olivat kirkko ja hautausmaat, siitä noin viisikilometrisen soittumatkan päässä Kiiskinkylä. Suursaari ja Tytärsaari muodostivat yhteisen kunnan ja seurakunnan vuonna 1838, mutta erosivat vuonna 1899.

Suursaaren ensimmäisen kirkon rakennusaikaa ei tiedetä, mutta sen viimeinen, vuonna 1786 valmistunut kirkko oli perimätiedon mukaan neljäs. Saaren vanha hautausmaa on edellisen kirkon paikan vieressä Kappelniemessä ja uusi hautausmaa Kappelkaulalla.

Suursaaren kirkon suunnittelijasta ja rakennusmestarista ei ole tietoa. Kun sen rakentamiseen oli saatu muun muassa mantereella kerättyjä kolehtirahoja, saarelaiset jättivät muun työnsä ja alkoivat rahdata rakennustarpeita Suurkylään Hamminasta ja Viipurista asti. 600 hirrestä tehtiin ristikirkko, jonka ristivarret kaupivat ulospäin.

Aumatun katon ristikeskuksen päälle rakennettiin pieni kahdeksankulmainen umpilyhty, johon maalattiin valeikkunat. Lyhdyn katolla oli risti. Kirkon seinäjänsensivät vain pieniruutuiset ikkunat.

Ensimmäinen kellotapuli tehtiin kirkon viereen. Se lieene epäonnistunut, koska vuonna 1806 rakennettiin jo uusi tapuli, mutta vuonna 1890 päätettiin sekin purkaa ja korvata saaren

Suursaari

Suursaaren kirkko lopulliseen asuunsa viimeisteltynä 1930-luvulla. Kirkko paloi talvisodan aikana.

oman pojan arkkitehti Vilho Penttilän suunnittele-malla kirkkoon kiinni rakennetulla kellotornilla. Ristikirkon alkuperäisen selkeän tyylin vastaisesti koristeltu torni valmistui vuonna 1902. Se oli alhaalta nelikulmainen, mutta ka-peampi kellohuone oli viisitetty kahdeksankulmaiseksi. Kirkko sai tornin myötä lopullisen muotonsa. Sen ulkoseinät oli aikaisemmin maalattu vaalean keltaisik-

si, viimeksi punertaviksi. Kirkon ympärille saarelaiset rakensivat komean kivi-aidan.

Kirkon pituus ja leveys olivat 18 metriä. Siihen mahtui noin 400 sanankuulijaa, joten se oli pieni ja kodikas - ainakin kesällä. Talvisin se oli pitkään kylmä, kunnes siihen asennettiin kaminat ja sisäikkunat vuonna 1932. Kirkkosalin seinät olivat vaaleat, penkit ja lehtereiden kannatinpyl-

vät tammenväriset. Ristivarret oli holvattu laidoituksella. Ristikeskuksessa holvaus kohosi kahdeksankulmaiseksi kupoliksi. Kirkkoa reunustivat yli kaksi metriä leveät lehterit, joiden kaiteet olivat kahdeksanpölyiset.

Kirkon arvokas irtaimisto

Kirkko sai vuonna 1904 lahjaksi neljäänikertaiset urut. B. Munchin vuonna 1764 maalaama alttaritaulu esitti Jeesusta ristillä. Ylösnousemusta esittävä vanhempi alttaritaulu oli saka-ristossa. Alttaritaulun molemmin puolin oli kaksi koristeellista pylvästä kannattamassa kattopalkistoa. Kuorin ristivarren etukulmissa oli vasemmalla saarnatuoli ja oikealla lukkarin tuoli, josta käsin hän johti veisuuta, ennen kuin saatiin urut.

Suursaaren pienellä seurakunnalla oli kirkossaan arvokas irtaimisto. Monet hopeiset ja uushopeiset ehtoollisvälineet olivat 1700- ja 1800-luvulta. Näkyvim-mät koristeet olivat monet vanhat kynttilänjalat ja katokruunut, joista suurin ja vanhin oli kirkon keskelle ripustettu lasikruunu 1700-luvun riipuksineen. Saarelaiset muistavat pienen

Sisäsiyuilla TÄNÄÄN

Anita Heinosen näyttely	3
Lumivaaralaisten piina	4
Venematka Laatokalle	5
Eino Heikinmaa muistelee, osa 5	6
Mielipide Karelia Klubi -lehdestä ..	7
Viro juhli Tarton rauhaa	8

kirkkonsa olleen satumaisen kaunis, kun kynttilät sytytettiin niihin ja valo heijastui prismoista kuin sateenkaaresta. Kirkolla oli aikanaan viisikin kelloa. Aleksanteri 111:n kuoltua käskettiin soittaa kelloja, mutta kielirikon vuoksi ei saatu tietoa soiton lopettamisajasta. Kellot soivat puolitoista kuukautta liian kauan, ja kaksi kelloa meni rikki. Irtaimistosta pelastettiin vain ehtoolliskalkki ja öylättilautanen, jotka ovat nyt Valkealan kristillisessä kansanopistossa, sekä pieni kirkonkello, joka luovutettiin Tuupovaaran Hollolan kirkolle.

Käyntilupia odotellaan

Suursaaren kirkko paloi jo talvisodan aikana. Tänä päivänä siitä ei ole kivijal-kaakaan jäljellä; saarelaiset voivat vain muistinsa varaisesti päätellä pyhäkkönsä sijaintipaikan.

Suursaarelaisten muistama vanha hautausmaa on edellisen kirkon tarhassa Kappelniemellä. Kun uusi kirkko valmistui vuonna 1786, seurakuntalaiset alkoivat siunata vainajiaan sen kirkkotarhaan. Suurkyläläiset ottivat kirkkomaan vieritse virtaavista puroista juomavettä, mikä oli uhkana terveydelle. Siksi kirkkoraati päätti vuonna 1897

perustaa Kappelkaulan hautausmaan kunnan yhteismaalle. Se ympäröitiin heti viisi jalkaa korkealla kiviaidalla.

Hautausmaan ja lahden väliselle hiekkamaalle rakennettiin lepokivi, jolle arkku laskettiin hetkeksi ennen kuin matka jatkuisi viimeiselle leposijalle. Monet avasivat siinä arkun ja katsoivat poisnukkuneen kasvoja viimeisen kerran. Kelloja soitettiin vasta, kun arkku nostettiin lepokiveltä. Ensimmäisenä vainajana siunattiin uudelle hautausmalle Suursaaren maineik- kain poika, filosofian tohtori Volmari Porkka.

Sotien jälkeen suursaarelaiset ovat päässeet käymään kotisaarellaan vain vuonna 1992. He näkivät kirkon seudun tuhoutuneen täysin. Hautausmaalla on vielä vanhoja hautakiviä, osa oikeilla paikoillaan, osa muualle siirrettyinä. Myös venäläiset ovat haudan-neet sinne vainajiaan. Muuten hautausmaa on saanut olla rauhassa. Lyhyillä käynneillä, joista kaikilla ei ole edes saatu lupaa mennä hautausmaalle, hautojen kunnostusta ei ole voitu vielä aloittaa. Suursaarelaiset odottavat yhä lupaa päästä hoitamaan omaisten- sa hautoja.

Suursaaren kirkko seurakunnan 100-vuotisjuhliin koristeltuna urkuparvelta katsoen.

Hautausmaan portti kesällä 1992. Hautausmaa on luonnon hoitama, venäläiset ovat haudan-neet sinne vain vähän omia vainajiaan.

Puolesta tai vastaan

Tekee niin tai näin, niin aina joku pahoittaa miensä. Sellaiselta välillä tuntuu, kun on vaikuttajan paikalla. Joku sanoikin, että tuulisella paikalla. On mielenkiintoista huomata, kuinka niinkin harmitto-malta kuulostavan instanssin kuin karjalaisen pitäjälähden tekemiset heiluttavat, jopa kuohuttavat joidenkin ihmisten mieliä. Toki ymmärrän sen täysin enkä kenenkään tunteita tai tuntemuksia halua mitenkään väheksyä.

Viimeisin tunteita suuntaan jos toiseenkin keikutellut tapahtuma oli, kun muutama viikko sitten Kurkijokelaisen tilaajien postilaatikkoon ilmestyi Karelia Klubi –lehti. Se tuli sinne tilaamatta, mutta osoitteellisena. Sitä sitten piti ihmetellä, että mistä se osasi tulla nimellä ja osoitteella. Jäljet johtivat Kurkijokelaiseen.

Kurkijokelaisen edellinen päätoimittaja oli viime syksynä antanut ilmeisesti hyvässä tarkoituksessa lehden tilaajien osoitteet Karelia Klubi –lehdelle. Tällaisesta ei Kurkijoki-Säätiön hallitus, joka toimii lehtemme toimitusneuvostona, ollut kuitenkaan tehnyt päätöstä. Nyt kun asia tuli ilmi, hallitus teki periaatepäätöksen, ettei Kurkijokelaisen osoitetietoja – jo tietosuojankin takia – luovuteta täältä mihinkään.

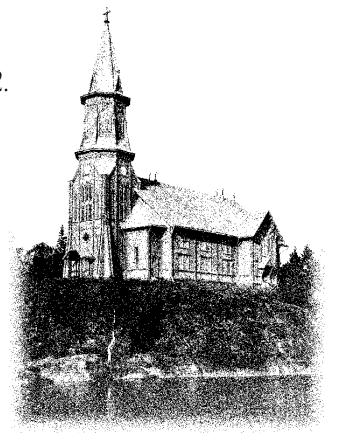
Kun tästä tiedotettiin pari viikkoa sitten lehdessämme, saapui toimitukseen useampi yhteydenotto – puolesta tai vastaan. Toiset ihmettelivät, voidaanko hänen tietonsa antaa johonkin muuhunkin tarkoitukseen, siis kyseltiin, mikä on lehden kanta yleisellä tasolla. Toiset olivat pahoillaan siitä, etteivät saisi enää mielestään mielenkiintoista Karelia Klubi –lehteä ilmaiseksi. Nämä olivat olleet mielissään, kun Karjalan palautusasioista tuli tietoa kotiin asti ja vieläpä vaivatta.

Yritämme palvella parhaalla mahdollisella tavalla lukijoitamme, joten teemme täällä monipuolista lehteä käytettävissämme olevin resurssein. Tähän asti olemme saaneet monet lukijamme avustamaan lehtemme toimitustyössä, joten kun kirjoittajakanta on ollut laaja, lehteen on saatu monenlaisia juttuja. Näiden juttujen joukossa on ollut myös kirjoituksia Karjalan palautusasioista.

Kurkijokelainen jatkaa lehden toimittamista samalla reseptillä kuin ennenkin. Toivomme täällä, että lukija tarttuisi kynäänsä, kun tekee huomioita erilaisista asioista ja jakaisi siten tietonsa ja tuntemuksensa muiden lukijoiden kanssa. Tehkäämme lehteämme yhteisvoimin edelleen, niin kuin olemme tehneet jo 55 vuotta.

Raija Hjelm

Hartaus sunnuntaiksi 6.2.
Laskiaissunnuntai

**Onnen ovi
aukeaa ulospäin**

Laskiainen tuo mieleeni lapsuuden laskiaispullat. Kaikkein parhaimpia olivat sellaiset, joiden välissä oli paljon kermavaahtoa ja marsipaania. Liukkaat mäet ja pulkat kuuluivat myös laskiaiseen.

Laskiainen on suomalainen sovellutus karnevaaleista, joskin aika vaisu jonkun latinalaisamerikkalaisen sambariehan rinnalla. Yhteistä molemmille on se, että riehnan jälkeen alkaa paastonaika, joka edeltää pääsiäistä. Tämä muutaman viikon mittainen aika tarjoaa meille mahdollisuuden tarkistaa tottumuksiamme, niin ruokailun kuin muunkin suhteen. Paastota voi vaikkapa television katsomisesta. Entäpä jos kokeilisi käyttää siitä vapautuvan ajan vaikkapa lasten kanssa. Aikaamme voimme antaa myös yhteisiin hyviin asioihin.

Näinä viikkoina ennen pääsiäistä on hyvä kysyä itseltään, mikä minulle oikeasti on tärkeää elämässä. Näenkö ne ihmiset ja tilanteet, jotka minulla on juuri nyt lähelläni vai katsonko ohii? Entä millaiset jäljet haluan jättää jälkeeni? Mitä toivon, että minusta muistettaisiin? Senkö, että en ollut koskaan oikeasti paikalla? Vai sen, että minulla oli aikaa ottaa lapsi syliini, leikkiä ja nauraa ja olla läsnä läheisilleni?

Elämän tarkoitus ja syvä onni ei olekaan sitä, että etsin itselleni lisää elämyksiä ja kaikkea hyvää vaan pikemminkin siinä, että näen toisen ihmisen ja kysyn, mitä hän tarvitsee. Nykyinen aikamme kyllä lyhytaikaisesti palkitsee minäkeskeisesti elävää, narsistista itsensä toteuttajaa, mutta mitään kestävää se onni ei ole.

Tänä vuonna maaliskuussa tulee kuluneeksi sata vuotta itävaltalaispsykiatrin Viktor Franklin syntymästä. Tämä keskityslleiristä selviytynyt lääkäri kehitti logoterapiaksi nimeänsä psykoterapian, jossa keskeisenä periaatteena on itsestä poispäin suuntautuminen. Elämän tarkoitus ja mieli löytyvät hänen mukaansa ikään kuin sivutuotteina, kun suuntaudutaan toisiin ihmisiin. Onnen etsiminen oikeastaan estää onnen saavuttamisen. Laskiaissunnuntain evankeliumissa Vapahtajamme Jeesus Kristus sanoo ihan saman asian näin: ”Joka rakastaa elämänsä, kadottaa sen, mutta joka tässä maailmassa panee alttiiksi elämänsä, saa osakseen ikuisen elämän.” (Johannes 12:25) Jeesus eli ja kuoli meitä varten. Hän rakasti kysymättä vastarakkautta.

Varsinainen paastonaika alkaa tuhkakeskiviikkona laskiaistiistain jälkeen. Joissakin seurakunnissa järjestetään tuhkakeskiviikon iltana hiljainen kirkkohetki. Osallistuja voi tulla hiljentymään alttarin ääreen, ja siinä pappi piirtää oliiviöljystä ja tuhkasta tehdyllä tahnalla ristinmerkin hänen otsaansa. Samalla pappi lausuu sanat: ”Muista, että olet myös kuolevainen.” Joskus on hyvä ikään kuin katsoa elämänsä lopusta käsin. Mitä sinä sanoisit, lisäikö sinun elämäsi jotain hyvää tähän maailmaan? Jätitkö jälkeesi hyvää mieltä toisille? Vai haaliko itsellesi vain kaikkea sellaista, joka lopusta katsoen paljastuikin melko arvottomaksi?

Tapani Erämaja

Kirjoittaja on Pyhärannan kirkkoherra ja retriitinohjaaja.

Kokouksia

**Kurkijoen
Marttayhdistys ry:n
säätömääräinen
vuosikokous**
pidetään keskiviikkona
16.2. klo 18 Tuulensuun
palvelukeskuksessa.
Tervetuloa!
Hallitus

Muistettavaa

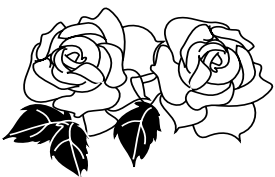
– **Hiitolaiset ry:n vuosikokous** la 5.2. klo 13 Karjalatalon Käkisalmissa, Kypylänkuja 1, Helsinki. Kahvitarjoilu.

– **Lappeenrannan kurkijokelaiset.** Tervetuloa vuoden ensimmäiseen tapaamiseen su 6.2. klo 13 Salme Hartikalle, Yhdyskatu 8 A 9, LPR.

– **Kalakurjet.** Nikolain-pilkki Pyhäjärven Vaapukkarannassa su 27.2. Koontuminen klo 10. Ilm. 25.2. mennessä Sainille puh. (02) 763 1442 tai 040-7709853 (tarjoilun vuoksi).

NIMIPÄIVÄT

pe 4.2. Armi, Ronja
la 5.2. Asser,
J. L. Runebergin päivä
su 6.2. Terhi, Terhikki,
Tea, Teija, Tiia,
Laskiaissunnuntai,
Saamelaisten kansallispäivä
ma 7.2. Riku, Rikhard
ti 8.2. Laina,
Laskiaistiistai
ke 9.2. Raija, Raisa
to 10.2. Elina, Elna,
Ella, Ellen
pe 11.2. Talvikki
la 12.2. Elma, Elmi
su 13.2. Sulo, Sulho
ma 14.2. Voitto, Valentin,
Tino,
Ystävänäpäivä

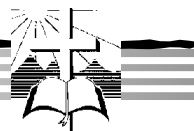

TALKOOT KURKIJOKI-MUSEOLLA

tiistaina 15.2. klo 11 alkaen. Järjestetään yhdessä museon valokuvia ja kiinnitetään kuvia taustapahveille. Kurkijoki-tietämys ei ole välttämätöntä, vaan kaikki museo-työstä kiinnostuneet ovat tervetulleita!

KAHVITARJOILU. Ilmoittauduthan etukäteen p. 050-403 6050 / Maria Kauppinen tai kurkijokimuseo@auria.net.

Sanan Voimaa

4.2. **Jumala, maan ääriin saakka kiiriköön sinun nimesi, kaikukoon ylityksesi! Sinun kätesi on hyvyttä täynnä. Ps. 48: 11**

5.2. **Katsokaa sen muureja, tutkikaa sen palatseja, niin että voitte kertoa tuleville polville: Suuri on Jumala! Ps. 48: 14-15**

6.2. **Jeesus sanoi: ”Joka rakastaa elämänsä, kadottaa sen, mutta joka tässä maailmassa panee alttiiksi elämänsä, saa osakseen ikuisen elämän.” Joh. 12: 25**

7.2. **Nyt tämä maailma on tuomiolla, nyt tämän maailman ruhtinas syötään vallasta. Ja kun minut korotetaan maasta, minä vedän kaikki luokseni. Joh. 12: 31-32**

8.2. **Miksi tämä kansa on jatkuvasti yksityissä, miksi Jerusalemi pysyy luopumuksessaan? Miksi se riippuu lujasti kiinni valheesta eikä suostu palaamaan takaisin minun luokseni? Jer. 8: 5**

9.2. **Vaikka jakaisin kaiken omaisuuteni nälkää näkeville ja vaikka antaisin polttaa itseni tulesta mut- ta minulta puuttuisi rakkaus, en sillä mitään voittaisi. 1. Kor. 13:3**

10.2. **Nyt katsellemme vielä kuin kuvastimesta, kuin arvoitusta, mutta silloin näemme kasvoista kasvoin. Nyt tietoni on vielä vajavaista, mutta kerran se on täydellistä, niin kuin Jumala minut täydellisesti tuntee. 1. Kor. 13:12**

Kurkijokelaisen toimitus on tiistaina 8.2. SULJETTU

Ensi viikolla 7.–11.2. toimituksella on poikkeukselliset aukioloajat:
ma 7.2. klo 9-14
ke 9.2. klo 9-14
pe 11.2. klo 9-14

Kustantaja ja julkaisija: KURKIJOKI-SÄÄTIÖ

Toimitusneuvosto: Kurkijoki-Säätiön hallitus

Toimitus: Päätoimittaja Raija Hjelm
ja kaikki Kurkijokelaisen ystävät

Konttori: Vesikoskenkatu 13 As 21, 32200 Loimaa
Avoinin: Tiistaisin ja perjantaisin klo 9–14
puh. (02) 762 2551
Matkaph. 050-521 3336

Lakon tai muun ylivoimaisen esteen takia ilmestymättä jääneistä numeroista ei suoriteta korvausta. Lehden vastuu ilmoituksen poisjäämisestä tai julkaisemisesta sattuneesta virheestä rajoittuu enimmäkseen ilmoituksesta maksetun hinnan palauttamiseen.

ILMOITUSHINNAT: (Kaikki ilmoitukset)

Etusivu **60** centtiä/mm + alv 22 %

Muut sivut **45** centtiä/mm + alv 22 %

Säännöllisistä ja jatkuvista ilmoituksista huomattava alennus. Väri-ilmoitukset sopimuksen mukaan. Puhelimitse annettuihin ilmoituksiin sattuneista virheistä lehti ei vastaa. Ilmoitusaineistojen jättöaika: keskiviikko klo 16 mennessä. Lehti ilmestyy perjantaisin, mutta vuoden aikana on joitakin kaksoisnumeroita juhlapyhien aikoihin. Painosmäärä 2000 kpl.

TILAUSHINNAT:

vuosi 35 euroa
6 kk 20 euroa
3 kk 12 euroa
Pohjoismaat 39 euroa
Muualle 46 euroa

E-mail:
toimitus@kurkijokelainen.inet.fi
Tilinumero: LSOP 523900-4897

Sivunvalmistus:
Etusivu Frontpage, Loimaa
Paino: Satakunnan
Painotuote Oy, Kokemäki

ISSN 0782-5668

1. Kuka oli Suomen viimeinen ruotsalaiskuningas?
2. Kuka myi Floridan Yhdysvalloille?
3. Kuka presidenttimme oli nimeltään Ukko-Pekka?
4. Monellako kielellä koko Raamattu on tähän mennessä julkaistu?
5. Vaasan lähellä sijaitseva Raippaluodon silta on Suomen pisin. Kuinka pitkä se on?
6. Minä vuonna Helsingistä tuli Suomen pääkaupunki?
7. Mistä vuodesta lähtien Suomessa on vietetty kansainvälistä naisten päivää?
8. Kumpia maailmassa on enemmän, ylipainoisia vai aliravittuja ihmisiä?
9. Minä vuonna perustettiin Yhdistyneet Kansakunnat?
10. Mikä oli Yrjö Kilpeläisen pakinoitsijanimimerkki?

Anita Heinosen teos Lankisen pellolla on nähtävissä Kurkijokelaisen toimituksen seinällä.

Anita Heinonen Turussa

Kurkijokelaisen lukijoille ja muillekin tutuksi tullut amatööritaitelija Anita Heinonen on muuttanut Loimaalta Turkuun. Hänen ensimmäinen näyttelynsä muuton jälkeen avattiin eilen 2.2. Kynnys-Galleriasa, Yliopistonkatu 9 b (sisäpiha), Turku.

Näyttely, jonka nimi on Kesää odotellessa, käsittää öljyväritöitä ja algantico-stuccoja. Näyttely on auki helmikuun ajan maanantaista perjantaihin klo 11-15. Näyttelyssä on kaiken kaikkiaan 28 kappaletta Anita Heinosen tauluja. Heinosella on ollut tääl-

lä Lounais-Suomessa kaikkialla yhteisnäyttelykin mukaan laskien jo yli 50 näyttelyä. Jo viiden vuoden ajan hänen töitään on ollut esillä Urjalan Nuutajärvellä, minne hän pystyttää näyttelyn ensi kesänäkin.

Eija Karen kynä kertoo

Ken tietää?

Viime viikon kuvasta tunnistettiin vasemmalta alkaen 1. Väinö Toivanen, 2. Oskari Markula, 3. Toivo Härkönen, 6. Oskari Markulan tytär Kerttu Markula. He olivat kotisin Sorjosta. Lienevätkö toiset loimaalaisia? Kiitos tiedoista!

Tunnistaisiko joku tästä kuvasta itsensä tai lapsuudenystävänsä? Kuva Kurkijokimuseon kokoelma Marjoja myyvät lapset on kuvattu Elisenvaaran asemalla vuonna 1938. Tiedot kuvasta pyydetään osoitteeseen Kurkijokimuseo, Kojonperäntie 446, 32260 Kojonperä tai puhelimitse 050-4036050 Maria Kauppinen tai sähköpostilla kurkijokimuseo@auria.net.

Karjalan Liitto tiedottaa Sukukansat tutuiksi

Suomalais-ugrilainen kansanperhe -luentosarja esittelee sukukansojemme perinnettä, historiaa ja nykypäivää. Useat sukukansoistamme elävät suuren valtakulttuurin keskellä ja kaikkien historiasta löytyy ajanjaksoja, jolloin niiden identiteetti tai jopa olemassaolo on koettu uhanalaiseksi. Missä, miksi ja miten lähisukukansamme ovat eläneet karjalaisille tutun ”rajan kansan syndrooman”?

Karjalatalossa toteutetaan helmi-maaliskuun aikana luentosarja, jossa perehdytään suomalais-ugrilaiseen kansanperheeseen. Sarja jatkuu syksyllä 2005. Karjalan Liiton vuoden 2005 teemana on Karelianismi, Karjala ja Suomi.

On syytä pohtia niin karjalaista kuin suomalaistakin identiteettiä ja on tarpeellista jopa välttämätöntä peilata sitä kielisukulaisiimme.

Mitä yhteistä on esimerkiksi karjalaisten ja marien kohtaloissa, kielessä, uskonnoissa ja perinteessä yleensäkin? Mikä yhdistää suomalaisia ja virolaisia? Mistä me olemme näille raukoille rajoille tulleet ja miksi? Mikä on suhteemme naapurikansoihimme, esimerkiksi slaaveihin ja ruotsalaisiin?

Takanamme on yhteinen menneisyys, josta näkyvimpänä muistona on samantapainen kieli, kansanrunousperinne ja kosolti

muuta yhteistä kansanperinnettä. Yhteisiä kohtaloitakin näillä kansoilla toki on suuren naapurikansan tai suurten naapurikansojen läheisyydessä. Entä tulevaisuus? Mitä yhteyttä voimme kokea, miten voimme elvyttää yhteistyötämme kulttuurisena ja henkilökohtaisena kanssakäymisenä? Entä mikä on yhteytemme ja suhteemme kauempana yhä eläviin kielisukulaisiimme?

Johdantoluennon pitää TT Hannu Kilpeläinen. Kilpeläinen on tutkinut erityisesti karjalaista kulttuurialuetta ja sen yhteydessä muiden slaavilaisasutuksen keskellä asuvien suomalais-ugrilaisien kansojen kulttuuria ja historiaa. Inkeriläinen historiantutkija, dosentti Matti Polla on väitellyt vienalaisesta perhelaitoksesta ja tutkinut syvällisesti Vienan Karjalan historiaa laajemminkin.

Marilaisuutta esittelee FT Lidia Toidybekova, joka on väitellyt Joensuun yliopistossa marilaisesta kansanuskonnosta. Toidybekova on itse niittymari. Tähän luentoon sisältyy myös karjalaisuuden päivänä (28.2.) pidettävä mareista kertova Lidia Toidybekovan valokuvanäyttely Karjalatalolla.

Virolaisia esittelevän luennon pitää tarttolainen uskontotieteilijä FL Tiina Vähi, joka valmistelee väi-

töskirjaa Helsingin yliopistoon virolaisesta ihmissusi-perinteestä. Professori Veijo Saloheimo on Tverin karjalaisten historiaa ja kulttuuria koskevan tutkimuksen pioneereja. Hänen pitkäaikainen perehtyneisyytensä koko karjalaisen kulttuurialueen historiaan on tuottanut lukuisia maineikkaita tutkimuksia.

Kaikki luennot pidetään suomen kielellä. Niihin on vapaa pääsy. Ne on toteutettu yhteistyössä Opinto-toiminnan Keskusliiton kanssa. Luennot ovat puolelentoista tunnin mittaisia, ja ne pidetään tiistai-iltaisina klo 18 Karjalatalon juhlasalissa seuraavan aikataulun mukaisesti:

Ti 15.2. Johdanto – keitä ovat suomalais-ugrilaiset? TT Hannu Kilpeläinen

Ti 22.2. Vienan karjalaiset – kalevalakielen viimeiset taitajat ja muinaisuskon vaalijat. Dos. Matti Polla

Ti 1.3. Marit – elinvoimaiset edustajamme slaavikansojen keskellä. FT Lidia Toidybekova

Ti 8.3. Virolaiset, kieliperheemme ikkuna Keski-Eurooppaan – ihmissusi-perinnettä ja laulun taikaa. FL Tiina Vähi

Ti 15.3. Tverin karjalaiset – Laatokan rantamilta Venäjän rintamaille, ja yhä elossa. Prof. Veijo Saloheimo (Karjalatalon Yläsali)

Pitäjäesittelyssä Sortavala

Karjalan Liiton ja pitäjaseurojen järjestämät pitäjäesittelyt ovat jatkuneet lähes viiden toista vuoden ajan Karjalatalossa Helsingissä. Tänä keväänä ensimmäisenä on vuorossa Laatokan Karjalan pääkaupunki Sortavala, joka on kuuluisa seminaareistaan, kouluistaan ja laulujuhlistaan. Sortavala, Karjalan valistaja, esitellään torstaina 17.2. klo 18–20 Karjalatalossa, Kämpylänkuja 1, Helsinki.

Sortavalan kaupunki perustettiin vuonna 1643, mutta se menetti välillä kaupunkioikeutensa ja nimettiin uudelleen kaupun-

giksi vuonna 1783. Sortavala oli Laatokan Karjalan kulttuurin ja kaupan keskus. Se oli myös tunnettu koulukaupunki, sillä opettajaseminaari perustettiin sinne vuonna 1880. Kaupungissa oli myös pappis-seminaari. Sortavalan laulujuhlat vuosina 1896, 1906, 1926 ja 1935 olivat kansainvälinen kulttuuritaapahtuma.

Sortavalan kaupunki teollistui ja kehittyi voimakkaasti 1890-luvulla. Viipurista Joensuuhun vuonna 1893 valmistunut rautatie kulki Sortavalan kautta. Se vilkastutti Sortavalan elämää ja toi kaupunkiin myös turisteja, jotka lähtivät laivaristeilylle Laatokalle, muun muassa tutustumaan Valamon luostari-osaan.

Karjalan muihin kaupunkeihin verrattuna Sortavala oli hengeltään voimakkaasti sekä seminaarin että siveellis-uskonnollis-isänmaallisen aatteen leimaama koulukaupunki. Siellä sijaitisi myös ortodoksinen arkkipiispan istuin. Raja-Karjalan ja Valamon läheisyyden takia Sortavala oli portti kalevalaiseen ja ortodoksiseen Karjalaan.

Tilaisuudessa Helsingin Sortavalalaiset ry esittelee toimintaansa ja Karjalan Liiton toiminnanjohtaja, teologian tohtori Hannu Kilpeläinen kertoo aiheesta Sortavalan seminaarit Karjalan valistajina.

Esitelmien välissä on kahvitauko. Tilaisuuteen on vapaa pääsy. Karjalan Liitto toivottaa kaikki kiinnostuneet tervetulleiksi.

Muisto

Juosta kipitän polkua pitkin mummolaan mennäkseni. Hiljainen pihapiiri odottaa, vastaan tulee vehnäsän tuoksu. Raskaan oven hiljaa aukaisen, on kuin kukaan ei huomaisikaan. Hiivin hiljaa penkille istumaan. Ajan kuluksi raaputan maalia ikkunapenkistä valkoisesta. Pianpa mummoni vatsa hetkuu:

”Tulitko sie iha sallaa?” ja nauraa. Sain lämpimän pullan ja toisenkin. ”Onpa siul punaset jalkapohjat”, mummoni haastaa hymyssä suin. Piilotan jalkani penkin alle. Huomaan lattialankkujen leveyden ja pölyn tanssin auringonsäteissä. On niin lämmintä ja rauhaa. Siinä istun muistojeni penkillä. Kello seinällä raksuttaa askelin verkkaisin. Aikaa kulunut on 60 vuotta. Herään unesta tähän päivään.

Anna

Lauantai-iltana 29.1. soitti minulle tuttu henkilö Alavudelta. Hän oli saanut tiedon Lahdenpohjasta monen entisen lumivaaralaisenkin tuntemalta henkilöltä. Viestin sisältö oli, että Lumivaaran kirkon pieni kello olisi myyty ja irrotettu paikaltaan. Kellon uusi sijoituspaikka olisi Jaakkiman kirkonmäellä rakenteilla oleva ortodoksinen kirkko. Sama mäki, jossa äitini oli nähnyt ensimmäisen auton.

Mikä pitää paikkansa?

Ennen joulua saimme tietoomme, että kirkko olisi myyty. Tiedusteluihimme saimme sitten vastauksen, että näin ei olisi tapahtunut. Kirkkoa hallitsisi edelleen Lahdenpohjan piirin johtaja. Seuraavaksi meitä kohaudutti viesti, jonka sano-ma oli, että kirkonmäeltä olisi maata myyty jollekin. Viestintuoja tiesi kertoa, että tällä ostajalla olisi jonkinlainen ”rakennusliike” ja että hän olisi myös kiinnostunut kirkon korjauksesta.

Tuolloin allekirjoitta-

Lumivaaran kirkonkellot 1990-luvun puolivälissä kuvattuina. Kirkonkellon kyljessä lukee ”Lumivaaran seurakunta 1934”. Kuva Kari Rapo.

neella kävi mielessä sankarihauta-alueen kohtalo jatkossa, jos huhu pitää paikkansa. Olemmehan jo saaneet kokea sen, etteivät sovitut asiat ”naapurin kanssa” pidä paikkaansa, kuten

viime kesänä kävi. Jos teillä lukijoilla on tarkempia tietoja Lumivaaran kirkon tämän hetkisestä kohtalosta, niin otan tiedot mielelläni vastaan. Ja toivokaamme, että saadut kauhistutta-

vat tiedot eivät pidä paikkaansa.

Aiemmin tapahtunutta

Lumivaaran kirkonkellot soivat ensimmäisen kerran sielunkelloina ilmoittaes-

saan rovasti Louhelaisen kuolinsanoman seurakuntalaisille. Lumivaaran kirkon vihkiäisiä vietettiin 7.7.1935. Vihkiäisistä tulee tänä kesänä kuluneeksi 70 vuotta.

Kun takaisinvaltauksen jälkeen pari lumivaaralaista emäntää pääsi takaisin kotiseudulleen, eivät he voineet olla tottelematta sydämensä ikävää päästä katsomaan, kuinka Herran huone oli säilynyt korkealla hallitsevalla paikallaan. Kirkon juurelle päästyään he yhtäkkiä kuulivat kirkonkellon pamahtavan soimaan. Joku sotilaista vallatomuudessaan oli heläyttänyt kellon kieltä. Mutta oman kirkon kellon äänen kuuleminen, joka oli ollut vaiti ja soimattomana runsaan vuoden, teki heihin valtavan vaikutuksen. Polvilleen lysähtäen he vaipuvat palaviin kiitosrukouksiin sen Herran eteen, jolla on kaikki valta ja joka voi ihmeitä tehdä. Rukouksesta noustuaan he painuivat sisälle kirkkoon, jossa ennen olivat monet siunatut ja juhlatavat hetket viettäneet

elävän Herran ja Hänen sainsa ääressä.

Tähän väliin mahtuu lukemattomia kirkonkellojen soittoja, niin surussa kuin ilossa.

Oliko 12.6. viime vuonna Lumivaarassa pidetty ”60 vuotta Lumivaarasta lähdöstä” -muistotilaisuus viimeinen sellainen, jossa Lumivaaran seurakunta oli ja molemmat kellot olivat tornissa ja niillä kutsuttiin seurakuntalaiset jumalanpalvelukseen? Silloin suntiona ja kellonsoittajana toimi alavutelainen Eino Leinonen. Tilaisuuteen oli koontunut noin 300 henkeä. Tuleva kesä tuonee meille vastaukset näihin suuriin kysymyksiin. Kestihän kirkko sodan kauhut, mutta jatko näyttää olevan iso kysymys ja arvoitus.

Haastellaan lisää viimeistään 21.8.2005 Keuruulla vietettävissä Lumivaara-juhlissa.

Kari Rapo

Vaasa

”Kumolan poika” ja

Tervajärven vävy

Puh. 040-516 8572

kari.rapo@lumivaara.fi

Olen usein ihmetellen ajatellut, miten uskomattoman sitkeitä ja kekseliäitä nuo entisajan ihmiset ovat olleet selviytyäkseen elon taisteluissa silloisissa olosuhteissa. Olisikohan niin, että ”kyllä se kissa kynnet löytää, kun tarvitaan”?

Eräs näistä selviytyjistä oli mummoni, jonka Annan nimi muuntui Anniksi arkikäytössä. Hän syntyi Jaakkimassa vuonna 1867. 18-vuotiaana hän avioitui ukon kanssa Kurkijoelle, Ihojärven kylään. Siinä joutui nuorikko koville neljän miehen taloudessa, jossa oman miehen lisäksi oli kaksi poikamiesveljeä sekä appi, joka sanoi, missä kaappi seisoi! Anoppia ei ollut.

Sen aikuiset miehethän eivät tarttuneet ns. naisten töihin, jopa saunassa piti appi kylvetä. Tarinan mukaan eräänä aamuna tuvan ämpäriässä ei ollut vettä, kun appi kävi naaman pesuun. Niinpä tämä otti kousikan, meni kaivolle ja pesi siellä naamansa sanoen, ettei naisille vettä kannä ja piste! Taisivat olla samaa sorttia koko miesväki, eihän sitä nyt tavoistaan voinut poiketa!

Vuoden kuluttua, Annin ollessa 19-vuotias, syntyi-

vät kaksospojat, joista isäni oli se ensimmäinen. Toinen kuoli pienenä, oli heikompi kuulemma. Appi määräsi, että vauraamman näköisestä tehää Jaakko, hänen kaimakseen. ”Tehkää tuost toisest vaik Pärttyl!” (Tuli Mikko.) Ei siinä ollut omilla vanhemmilla nokaan ko-puttamista, se oli selkeää puhetta.

Vuodet kuluivat, ja lapsiluku karttui vielä seitsemällä, joista yhdet olivat kaksoset, niistäkin toinen kuoli 3-4-vuotiaana. Muut seitsemän saavuttivat aikuisiän ja tarpoivat evakontai-paleet. Nuorimmaisensa, Pekko-sedän, mummo sai yli nelikymmenvuotiaana, mikä silloin oli jo korkea ikä. Muistan mummon ker- toneen, että naapurin Matilda sanoi hänelle: ”Tuota siun ei ois enää maksant tehä, on niin tummakin ko mustalaise riest temmattu.” Toinen naapuri tosin loh-dutti: ”Sehän on herraskau-nis”.

Sanontoja joka paikkaan

Tiesi sitä tuossa eläneen-sä! Ei ihme, että mummolle kertyi sanontoja joka tilanteeseen. ”Kaik on katala nähnyt, kokenut kovaosa-ne”. Vanhemmiten paha ni-

velreuma vaivasi ja sanonta kuului: ”Voi kättä, voi jal-kaa, voi lonkkaluuta ja mitä viel! Ei tauti karvaa kaunis-ta, eikä vanha vaivatta kuole.”

Mummo pesi minut aina saunassa ja jos yskä vaiva-si, luki yskänluvut ja kyl-vetti vastalla. Muistan sen lorun alkupuolen: ”Elä yskä yksinäis, elä miun tyttöväin ryvitä, anna ukkoin rykkii, koukkuleukain köhhii, par-tasuihen paukutella...” Ja yskä lähti – aikanaan. Mikäli sattui jotain ikävää tai odottamatonta, sanonta kuului: ”Siin ol keuhkot kopras ja syvän läpätti ko lampaan saparo.”

Yksi tyttäristä asui Lahdenpohjassa ja sinne men-tiin laivalla Kesvalahden rannasta. Eväänä kannelli-sessa juurikorissa oli veh-nästä ja piirasta. Minä olin usein setakassa, kun siellä oli samanikäisiä serkkuja.

Erään kerran mummo avasi naapurin perheen oven sanoen: ”Tulin kahto-maan, millasta perettä tääl ellää”, utelias kun oli. ”Koi-ra kutsuin kulkee, kunnan vieras kutsumatta.” Mikäli vain lapset olivat keske-nään kotona, oli siellä vain ”höpsy rahvas kotona”, tai siellä oli ”hienuu höperyö läjäll”. Jos perhe ruokaili, silloin oli ”ruotsit ruuval, musta kansa murkinal”.

Ennen talvisotaa kävi ylioppilaita keräämässä kansantarinoita ja loruja, mummoltakin saivat hyvän saaliin. Muistan minäkin monta lorua vielä, mutta ne pitäisi esittää suusanallises-ti, jotta pääsisivät oikeuk-siinsa.

Säästäväinen oli pakko olla kaikin tavoin. Mummo keräsi esiliinan helmaan tienvarsilta risutkin hellapuiksi ja katkenneet tähkät viljapelloilta. ”Tähkis se on

leipä tännä vuonna ja elä-vää kuolettais pittää olla pitkä säkki leipää.” Yksi tyttäristä, An-tät poltti pal-jon kuivaa puuta hellassa, niinpä mummo valitti: ”Anni se polttaa tulta ko majakas.”

Topakkana oli mummo, isän kertoman mukaan, kun isäni oli aikeissa mennä naimisiin 19-vuotiaana. Jyrkkä ei oli vastassa! ”Mie en anna luppaa ensinkään”, sanoi mummo, ja siihen se touhu jäi sillä kertaa. Silloin oli vanhempien sana laki. Ja olihan morsiankokelas jonkun vuoden isääni vanhempien. ”Sit ne luuloo taivaanpankol pääseväse.” Vierähti sitten vuosi, jos toinenkin, ennen kuin isä 35-vuotiaana avioitui äidin kanssa. Silloin ei enää lu-paa tarvittu! Amerikassakin tuli käydyksi ennen sitä.

Otsanlahden multiin

Mitähän mummo tuu-maisi nykyisestä elämän-menosta? Sanoisi vissiin: ”Ei muuta voi kuin röpisyt-tää korvijaa” tai ”pitäs kaik pistää turkin hihhaa ja höp-syttää uuvestaa” tai ”höpe-röitä ei kynnetä eikä kylve-tä, niitä kasvaa itsestää”.

Onneksi mummon ei tar-vinnut lähteä evakontai-pa-leelle, koska oli jo talviso-

dan aikana sairas. Hänet saatettiin Otsanlahden mul-tiin tammikuun viimeisenä päivänä vuonna 1940. Oli pakkaneen, mutta ilma oli silti pilvinen, eikä lentokoneita ollut taivaalla, kun hevosjono kulki haudalle. Ukko oli nikkaroinut arkun ja maalannut mustaksi, ku-ten silloin oli tapana. Kova pala se lie ukolle ollut, kun yli 50 vuotta yhdessä olivat eläneet. Sisareni muistaa ukon nojanneen kammarin uuniin ja itkeneen.

Mummo oli säästännyt kuolinpaidaksi rist’pojalta saamansa kauniin, valkean sertinkipaidan, jossa oli pit-siä hihansuissa ja kauluk-sen ympärillä. Mummo ha-lusi hautaristiin värssyn: ”Paljon kärsit, paljon kestit, viimein rauhan saavutit.” Ja sen hän myös sai.

Mummon istuttama kau-nis riippakoivu oli vielä jäl-jellä perunakuopan vieres-sä, kun pääsimme välillä Karjalaan takaisin. Koivu-kin lienee jo lahonnut, en ole käynyt katsomassa. Saamistani valokuvista päätellen näky on lohdu-ton, sukupolvien työ on mennyt kuin tuhka tuuleen. Rauha noiden raatajien tomuille.

Jaakon tytär

Totista leikkiä

Ennen lapset leikki ulkona ja pelas palloa, nykyisin he istuvat sisällä ja kahtovat pornoa salloa. Nykyään aikamiehet juoksee pallon perässä niinku lapset, kentän laialla huuta nuoret sekä ihan harmaahapset.

Toiset miehet ovat löytäneet luistimet jalkaa, siitä se vasta kauhee meno alkaa. Keppi kädessä syöksytää pitkin kenttää, jo joku vastaa tulee, niin hujautetaan vaikka kepillä selkää. Siitä alkaa tappelu kova, aikaa ei oo kahtoo, onko vieras vai oma.

Pähän sitä yritetää saaha sattumaa, siitä sen varmimmin lähtee kaatumaa.

Kentän reunalla yleisö seuraa, saikohan meidän poika sattumaa leukaa. Jos vielä verta näkis vähän, niin olis se hieno loppu tähän.

Telesioruudussa melkein jatkuvasti joku huutaa,

kyllä meidän pojat on kovaa luuta. Kunhan pojat saa vielä voimaa lisää, ei vastustajat maha mitää. Televisiossa perutaan asiaohjelma, kun ei vielä tiedetä, voittaako Suomi vai Kanada. Jos vain keskushyökkääjä löytäs kirveen, niin jälki olis hirvee. Suomalainen sisu auttaa aina, siksi pojat vaan päälle paina.

Tulee mieleen ajatuksia uusi, tiedän, että joku voi sanoo, että sulje suusi. Mitä, jos siirrettäs tämä energijamäärä ja raha tuottavaan työhön, mikä hupenee pallon perässä juoksuun ja rikottuihin luihin. Nämä olis parasta työvoimaa, eivät pelkää työtä, että onni vaan myötä.

Voishan televisio kehua heitä työnsä ääressä, vaikka on vielä haava sääressä vanhan työnsä ajalta, ja vieläkin se näyttää pahalta.

Olisivat tyytyväisiä tähän, kun ei huoli tehdä työtä kuin vähän, eikä ole aina sellanen pelko, että joku lyö päähän ja kaatuu jäähän.

Aarne Elolampi

Venematka talvisodan taistelupaikoille Laatokalle

Petäjäsaari – viimeiseen mieheen

Jälleen oli keulat suunnattu kohti Laatokkaa. Elokuun ensimmäinen viikonvaihe lupasi helteistä ja tyyntä säätä tälle Euroopan suurimman järven alueelle. Kaksi autoa, kaksi venettä ja neljä henkeä oli matkalla kohti Sortavalaa. Pari ylimääräistä tuntia kului Venäjän tulin pompottelussa. Tällä kertaa syynä oli epäily omin käsin tehdystä autovakuutuskirjasta!

Illan suussa saimme kuitenkin laskettua veneet vesille ja suunnistimme parinkymmenen kilometrin päähän Honkasaloon. Vaikka olimme kuulleet tämän paikan erikoisesta kauneudesta, olimme sanattomia. Laguunien ja merellisten kallioiden ympäröimä lahdenpohjukka oli täydellinen leiripaikka, laavuineen, pöytineen ja jopa telttasau-noineen. Tuo kaikki on TEKESin rahoituksella tehty, minkä kuulin jälkepäin. Vaikka oli venäläisten paran lomasesonki, ei paikalla ollut ristin sielua. Tyyni ja lämmin sää oli kasvattanut sinilevän veden pinnalle, joka hieman vaimensi iloamme.

Aamupuolelle yötä kuluneen illan ja hyvin nukutun yön jälkeen kiipesimme kalliolle. Näimme kangastuksen, näköharhan, jossa Valamon saaret leijuivat ilmassa ulapan horisontin

Pieni on ihminen mahtavan luonnon keskellä.

yläpuolella. Käänsimme veneet kohti rannatonta selkää. Kerrankin Laatokalla voi ajaa pienveneellä aalloista välittämättä. Selkäsaaret houkuttivat uimaan.

Siellä vesikin oli levistä vapaa. Kohteenamme oli lähellä Pitkärantaa sijaitseva Petäjäsaari, talvisodan taistelupaikka, joka muodostui niin monelle Etelä-Savon nuorukaiselle sodan viimeiseksi.

Viimeiseen mieheen

Käydessäni ensi kertaa Rantasalmen sankarihautausmaalla järkytyin. Yli 50 kivipaadessa oli kaatumispäivämäärän jälkeen teksti Petäjäsaari. Siellä päätin, että kerran vielä käyn tuossa legendaarisessa saaressa. Päätös muuttui todeksi helteisenä elokuun viikonvaihteena. Olimme jo aiemmin päättäneet, että Laatokkaretkemme pääkohde tulisi olemaan Petäjäsaari. Olin tutustunut kyseisen alueen taisteluja kuvaaviin kirjoihin. Lauri Immosen ”Unohduttujen rintama” ja Leevi Lakion ”Eivät kaikki juosseet” kuvaavat yksityiskohdaisesti tätä erästä draamatisinta ja kunniakkainta taistelua talvisodassa.

Suomalainen IV armeijakunta oli saartanut tamikuussa 1940 ns. Kitilän mottiin noin 15 000 neu-

vostosotilasta. Kaikki huoltotiet oli suomalaisten toimesta katkaistu, ja ainoa keino huoltaa joukkoja oli Koirinojanlahden edustalla olevien saarten kautta. Saarten kautta kulkevan reitin tukkimiseen ja saarten miehittämiseen lähetettiin taisteluosasto ”Jousimiehen” yksiköitä. Nämä oli koottu Etelä-Savon pitäjien nuorukaisista Rantasalmelta, Enonkoskelta ja Sulka-valta.

Olosuhteet näillä kallio-saarilla olivat alusta alkaen talvisodan tapaan lähes epäinhimilliset. Jatkuva,

usein neljäkymmenenkin asteen pakkanen, mieslu-kuisesti moninkertaisen vi-hollisen jatkuvat hyökkäykset, majoitustilojen puu-te ja katkeileva muonahuolto tekivät paikasta lumisen helvetin. Asemat kuitenkin pidettiin, ja lähes kaikki mottiin suunnatut kuljetukset tuhottiin.

Saarten puolustajat, noin 220 taistelun uuvuttamaa miestä, tiesivät massiivisen hyökkäyksen olevan tulosa ja sen, ettei niillä joukoilla aluetta pystyttäisi pitämään. Joukkojen johtaja luutnantti Ahti Suhonen pyysi useita kertoja lupaa vetäytyä saarilta, mutta lupaa ei saatu ja käsky oli pitää saaret ”viimeiseen mieheen”.

Maaliskuun 6. päivänä alkoi eräs talvisodan suurimmista neuvostojoukkojen hyökkäyksistä. Siihen osallistui tuhansia miehiä, satoja lentokoneita ja panssarivaunuja, ja noin 500 tykkiä ampui saareen yli 10 000 kranaattia. Koko päivän miehemme pitivät saarta hallussaan, kunnes kaikki olivat kaatuneet - viimeiseen mieheen.

Historiallisilla jalanjäljillä

Astuimme kesällä 2004 varoen ja kunnioitusta tuntien tuon saaren kamaralle. Hämmästyimme, kun vain vajaat 50 metriä erotti saaren vihollisen valloittamasta Putkisaaresta. Tuon salmen yli ne tulivat - kerta toisensa jälkeen - ja tuohon silloin jään peittämään salmeen niitä kaatui kymmeniä, satoja.

Kävelin kalliorinnettä ylös. Siinä oli ensimmäinen sodan jäännös, kranaatin kärki, tuossa kasa hylsyjä, sitten ”Emman”, venäläisen pikakiväärin pyöreä lipas, kivelle nostettuja kuoleman sirpaleita, ruhjottuja kiviä, sirpaloituneita kallioita. Koko sodan kauheus muuttui hetkessä todeksi tuona helteisenä elokuun päivänä. Nöyrä kunnioitus valtasi

mielemme: juuri tuolla paikalla lunastettiin yli 60 vuotta sitten osa sitä itsenäisyyttä ja vapautta, josta me nyt saamme nauttia.

Yövyimme saaressa ja muistelimme lukemaamme. Kuinka huikea onkaan ero tämän lähes tyynen Laatokan ja silloin vallinneiden olosuhteiden välillä! Tun-nemme nämä paikat jotenkin omaksemme, me ”Karlalan pojat”, vaikka vieraalla maalla olemmekin.

Lauantaiaamun helteessä matkamme jatkui kohti kauniita Laatokan saaria, Karpansaarta, Tulolaa, Orjasaarta ja Kaarnetsaarta. Jokainen niistä on ennen ollut suomalaisten asuttamia, nyt ne ovat autioina. Lempeitä ruovikoita, mutta enemmän jylhiä kalliorantoja. Kaarnetsaaressa oli jopa kymmeniä metrejä korkea veteen ulottuva jyrkänne luolineen ja onkaloineen.

”Kaarnetsaaren varjorannalla seisoo vedessä jättiläisen keihäänkärki. Emäkallionsta lohjenneet korskeat paa-det muodostavat avatun postin. Manalan kaari veti väijäämättä sisäänsä... Louhikossa piileksi luola. Onkalooa tunnustelemalla pujottauduin syvemmälle. Raapaisin tulitikun ja näin välähdyksen maan kohdusta...”

Saaresta löytyi myös oivallinen yöpymispaikka, hiekkaranta aivan aavan Aallokkaan ääreltä.

Sunnuntaina kiersimme Riekkalansaaren ja jatkoimme kohti Sortavalaa. Tyyni sää oli kerännyt kymmenien neliökilometrien levälauttoja Laatokalle. Pohjois-Laatokka ei ole vielä puhdas, Sortavalan edustalla ja Pitkärannan lähellä veneemme halkoi vihreätä mattoa. Olimme kuitenkin nauttineet selkävesien puhtaudesta, hiljaisuudesta ja Laatokan vaikuttavasta suuruudesta. Teimme yhteistuumin päätöksen: ”Tänne tulemme veneilemään joka vuosi!”

Paavo Harju

Petäjäsaaren auringonlasku.

Kaarneen portti, huikaiseva luonnonilmiö.

Kotimme poikkesi eräänä syyskesän päivänä pien-puoleinen, karjalan murretta puhuva mies. Jotakin syötävää hän sai, kuten kulkevaisille oli tapana antaa. Nimekseen hän sanoi Antti Kaljunen. Luultavasti hän oli Hiitolan suunnalta lähtöisin. Missä hän Satakunnassa asusti, sitä en tiedä. Hän kertoi olevansa ammatiltaan hieroja ja kai-

vonkatsoja. Isä kysäisi, josko löytyneesen kaivonpaikkaan vesi tulisi.

– ”Tulee, tulee ja hyvä vesi tuleeekin. Tulee oikein veskaivo, eikä mikään kuskaivo.” Kyseli Antti sitten, missä päin mahtoivat Kom-in Simo ja poikansa Antti asua. Pari kilometriä meiltä eteenpäin asuivat, ja sinne Antti sitten jatkoikin matkaansa.

Kaljusen Antti

Komilaiset olivat rakentaneet kotinsa Kallion tontille, Lassilan puolelle, aurinkoiselle paikalle. Kaivo vain oli hiukan hankalassa paikassa, matkaa oli navetalle aika paljon ja vieläpä ylämäkeä.. Oitis Antin johdolla kaivoo alettiin kaivaa lähemmäksi navettaa. Pai-

kan piti olla hyvä, vesisuonen risteys. Muutaman päivän kuluttua alkoivat kaivontekijät raapia päätään, kovin kuivalta maa näytti...

Antti oli käymässä naapurissa Mykrän Toivon ja Annan luona. Kaivonteosta puhuttiin, ja tuolloin muisteli Antti, että jos sammak-

ko tulisi kaivoon, niin tulisi pian vesikin. Tiedettiin kertoa, että jossakin naapurit olivat vieneet sammakon kaivoon. Antti nauroi makeasti ja sanoi, ettei hänelle sellaista kyllä uskallettaisi tehdä!

Illan hämärissä Mykrän kaksospojat, Pentti ja Olavi, pyydystivät pieniä sammakoita ja veivät naapurin kaivomonttuun. Aamulla

Antti kiirehti pajalle työkaluja teroittamaan, todeten ohi mennessään: ”Ves tulee, ves tulee!” Kuivaksi tuo jäi, kuten toinenkin tontille kaivettu kaivo.

Työn ääreen päättty Antin maallinen vaellus. Lähtö tuli, kun hän oli hieromassa erästä isäntää.

Risto Perttula
Pomarkku

Eino Heikinmaan Lapsuusmuistoja-sarjan osa 5

Lehmien ajo Saarenhakaan

Meidän lasten tehtäviin kuului myös karpästen häättämistä lehmien kimpusta lypsyn aikana, kanojen ruokkimista, kananmunien leimaamista sekä lehmien ajamista ja hakemista Saarenhaasta.

Saarenhaka oli laaja metsälaidun noin kilometrin päässä meiltä ja Sortavalasta tulevan maantien toisella puolella. Siinä oli portti, josta laskimme lehmät aitaukseen eli hakaan. Se oli aika laaja ja aidattu muilta osin paitsi perältä, jossa oli rajana Latvalaminjoki, Kurkijoen suurimman joen Soskuanjoen toinen alkuhaara ja samalla Kurkijoen ja Parikkalan pitäjien rajajoki.

Siellä oli laaja jokivarsiniitty, jossa oli jo kevästä alkaen runsaasti lehmille syötävää ruohoa. Karja oppi vaistomaisesti menemään sinne, kun vain keran oli siellä käynyt. Suuri osa haka-alueetta oli kuivaa kangasta ja suota, paitsi pitkien pukrojen pohjassa oli kosteampaa ja ruohoa kasvavaa aluetta.

Meidän lasten tehtäviin kuului myös lehmien haku illalla lypsymme kotiin ja yöksi.

Usein lehmät olivat portilla odottamassa, mutta saattoivat yhtä hyvin olla jokivarressakin. Silloin tuli noin kolmen, melkein neljän kilometrin lisälenkki, mutta siihen oli aina varauduttava, sillä maito oli tuotava lehmien mukana kotiin joko aikaisemmin tai myöhemmin.

Lohensukuista kalaherkkua

Edellä mainittu Latvalaminjoki, jota me Saarenjoeksi sanottiin, oli myös hyvä kalajoki, sillä siinä oli jotain lohensukuista kalaa. Sitä ei oltu missään vaiheessa tietääkseni istutettu, joten ainoaksi vaihtoehdoksi jää, että se oli noussut Laatokasta aikoinaan kutemaan Soskuanjoen latvoille ja myöhemmin, kun kosket padottiin myllyjen ja sahojen voimanlähteeksi, kalat eivät voineetkaan palata takaisin Laatokkaan, vaan jäivät joen latvoille. Siellä ne pysyivät elämään ja lisääntymään.

Tämä Saarenjoen lohi, niin kuin meillä sanottiin, oli erittäin hyvän makuista. Sen liha oli punertavaa, niin kuin lohessa, ja nahka suomuton. Siinä oli myös punaisia pilkkuja, niin kuin yleensä lohikaloissa on. Kalat eivät olleet kovin suuria, noin 30-40 sentin mittaisia ja alle puolikiloisia.

Sellaisia kaloja minäkin pyydystelin seisovalla ongella. Onki oli kaksimetri-

nen tai vähän lyhempi pajuvaapa, jonka päähän laitettiin noin metrin, puolentoista pituinen vahva siima ja sen päähän pitkänsiiman koukku. Siihen kiinnitettiin kunnan kasiainen, ja tämä vapa painettiin joen penkaan siten, että mato jäi lähelle pohjaa. Kun joessa oli erittäin kirkas vesi, tämä oli helppo sijoittaa sopivalle syvyydelle.

Laitoin nämä onget usein lehmien hakumatkalla. Läksin silloin hieman aikaisemmin. Seuraavana aamuna kun taas toin lehmät hakaan, kävin kokemassa pyydykseni joskus paremmalla joskus huonommalla onnella, niin kuin kalamiehelle kuuluukin.

Rähmäsilmät ja variksensaappaat

Keväällä ennen lopullisen kesän tuloa oli meillä lapsilla joskus sellaisia lasten vitsauksia, kun ei noudatettu vanhempien antamia neuvoja pitää jalat kuivina. Juuri siitä johtuivat nuo lasten keväiset vitsaukset, kun juostiin ulkona paljain jaloin ja vähillä vaatteilla. Siitä sitten seurasi yleensä vilustuminen, ja siitä taas nuha ja nenän vuotaminen..

Toinen sellainen, mikä meitä joskus vaivasi, olivat variksensaappaat jaloissa. Ne saatiin, kun juostiin ulkona paljain jaloin kaikki kuralammikot keväisin eikä pesty kunnolla jalkoja. Jalat ahavoituivat, ja ne tulivat pienille verta tihkuville haavoille. Niitä kirveli niin vietävästi. Keväällä paljasjaloin juoksentelu oli kuitenkin niin hauskaa.

Meitä kyllä varoitettiin, ettei saa juoksennella paljain jaloin ulkona. Jos ei totellut, niin sitten itse sai siitä kärsiä, kun sääriä kirveli. Mutta ken leikkiin lähtee, leikin kestäköön.

Kun jalat pestiin puhtaiksi ja rasvattiin, niin kylä ne sitten ajan kanssa parantivat.

Toinen sellainen kevät-kesän vitsaus oli meillä se, kun silmät kävivät punottamaan ja vuotivat vettä, niin että niitä teki mieli kädellä hieroa. Silmät ärttyivät tietenkin siitä lisää niin, ettei niitä aamuisin meinannut saada edes auki. Silmät olivat kuin liisteröity ripsistään yhteen. Oli sellainen tunne, että niitä täytyisi vähän hieroskella, jotta saisi silmät aamulla auki. Vanhemmat kyllä siitä varoittivatkin, sillä tilanne vain pahenisi, jos silmiä likaisilla käsillä hieroisi.

Tähän vaivaan meillä oli lääkkeenä raikas ja puhdas lähdevesi. Sitä meidän piti hakea lähteestä, joka sijait- si Pulliaisen takana metsäs- sä, alueella, jossa ei laidun-

nettu ympäristöä likaavia eläimiä.. Ehkä juuri sen takia lähdevettä haettiin sieltä kauempaa, vaikka lähempänäkin olisi ollut lähdevettä. Lähempi lähdevesi löytyi alueelta, jossa eläimet kävivät juomassa. Se vesi saattoi näin ollen sisältää jotain epäpuhtauksia. Sitä vettä ei käytetty silmien ja kasvojen pesuun, ainakaan sinä aikana, kun silmät olivat tulehtuneet. Siksi siis Pulliaisen takaa pikakupellolle menevän tien varrella olevan lähteen vedellä pestiin kasvot ja etenkin silmäkuopat niin kauan, kuin silmät olivat tulehtuneet ja rähmäsiet.

Silmien tulehtuminen kesti yleensä muutaman päivän, eikä sitä sitten kesällä enää juuri ilmennyt. En ainakaan muista, että niin olisi käynyt.

Paimenessa äpärikoissa

Meidän lasten tehtäviin kuului myös syyskesällä paimenessa käynti. Kun äpärikkö oli tullut jo riittävän pitkäksi ja metsälaitumet olivat käyneet tyhjiksi, alkoi meillä paimenessa käynti. Se oli aivan täyspäiväistä työtä.

Paimentaminen alkoi siinä seitsemän tienoilla aamulla ja loppui sitten, kun lehmät olivat taas kotona noin viiden tienoilla iltapäivällä. Oli siinä päivällä pituutta. Tätä jatkui koko syksyn, minun kohdallani aina siihen saakka, kunnes koulut alkoivat ja ilmat sallivat.

Aamulla pakattiin reput, johon nosteltiin päivän voileivät ja maitopullo juomiseksi. Niillä eväillä piti päivä pärjätä. Kun lehmät oli lypsetty, päästettiin ne tielle. Niin tehtiin koko kesän ajan, kun ne kävivät metsälaitumella.

Nyt lähdeittiinkin pitemmälle reissulle. Matkaa kertyi jo yhteen suuntaan noin neljä kilometriä.. Ensimmäisille reissuille lähti kaksi paimenta opastamaan,

mihin suuntaan sitä pitäisi mennä. Pian ne lehmät siihen tottuivat. Etenkin vanhemmat lehmät kyllä muistivat, mihin mennään, ja nuoremmat seurasivat perässä.

Lehmät ajettiin Koskuille aina Riihilammen kautta ja näin kierrettiin Hepolamin kylä, jotta ei ollut kiustausta mennä naapurien pihaan. Ensimmäisenä päivänä oli joku hevosella viemässä tarvikkeita, joita paimenet tarvitsivat. Niitä olivat esimerkiksi lehmien liekaketjut ja muut tarvikkeet, joita luultiin siellä tarvittavan. Lehmät pidettiin näet ketjussa, sillä aitoja ei ollut kuin yhdellä sivulla, siinä, josta tultiin pelloille.

Laitumelle tullessa portilla laitettiin lehmille liekaketjut kaulaan. Siihen oli montakin syytä. Ensinnäkin peltokuviot olivat pieniä, ja kevätilja oli vielä myös korjaamatta. Toiseksi naapurin pellot olivat sarkaojan toisella puolella. Lehmä ei olisi millään yksi eikä kaksikaan paimenta jaksanut vahtia niin, etteivät ne olisi menneet kaurapelloon tai naapurin puolelle. Lisäksi lehmät olisivat tallanneet koko alueen samalla kertaa, eikä sitä olisi riittänyt koko syyskesäksi. Näin säästettiin äpärikköä, jotta sama lohko voitiin laiduntaa useampaan kertaan.

Kaikkein tärkein asia meidän paimenten kannalta oli, että näin menetellen meille jäi aikaa käväistä toisten paimenien luona aina siinä välissä, kun siirrettiin liekatappia vähän toiseen paikkaan. Tämä tehtiin kahdesti päivässä riippuen äpärikkön määrästä.

Halkojuna

Se, missä yleensä paimenet kävivät oli Rämäsen tupa. Tupa oli oikein talviasuttava. Siellä asuivat vakituisesti Pöyhösen Penhart ja Makkosen Iida, jota myös halkojunaksi sanottiin. Nimi johtui siitä, että Iida oli kova tupakka- ja onkimies. Kun hän meni onkivapa olalla ja paksu sätkä suupielessä, niin perään jäi

Oi niitä aikoja entisiä ja lapsuusvuosia noita

Muistelmani alkavat aivan lapsuusvuosistani Kurkijoen Saareksen kylästä 16-vuotiaaksi nuorukaiseksi asti. 4.1.1942 sain kutsun IS-joukkoihin Kurkijoelle, ja siitä alkoi Suomen armeijan palveleminen aina 23.10.1945 saakka. Nämä tarinat olen kirjoittanut aivan muistinvaraisesti, en ole mitään muistiinpanoja käyttänyt. Ne muutamit päivämäärät, jotka tästä löytyvät, on otettu teoksista, jotka on myös mainittu.

Eino Heikinmaa

paksu savupilvi niin kuin junasta. Siitä lienee lempinimi tullut.

Iida ja Penhart olivat niin sanottu susipari. Heitä ei ollut vihitty avioliittoon, he vain elivät yhdessä. Rämäsen tuvan asukit olivat tyytyväisiä, kun me kävimme heitä katsomassa. Heillä ei ollut omia lapsia, vaan he asustivat tupaa kahdestaan. Pari kävi talvella metsätöissä ja kesäisin kuokki uutta peltota milloin kenellekin, sillä Koskuinsuo oli viljelyskelpoista aluetta.

Rämäsessä kävivät myös Lipiäisen paimenet, ja tietysti Rämäsen paimenet, sillä olihan paikka heidän mökkinsä. Paikassa kävivät myös Markkulan paimenet.

Markkulan tila sijaitti Mikrilän kylässä. He olivat jo vähän vanhempia, ja he lypsivätkin lehmät siellä. Heillä oli myös oma mökki, jossa paimenet saivat asua.

Joskus poikkesin katso- massa siinä rajanaapurina asuvaa Kokkosen Nikoa. Hän oli minua pari vuotta vanhempi, mutta meillä sujuivat jutut mukavasti.

Kellon lähetessä neljää alkoi kotiinlähtö. Ensimmäisellä kerralla lehmät eivät vielä oikein tienneet minne menisivät, mutta kun hieman ohjattiin, niin vanhemmat lehmät heti vaistosivat, mistä oli kysymys, ja kotiintulo sujui jo aika mukavasti.

Maantiellä kulkeminen oli alussa vähän hankalampaa, kun lehmät kulkivat laumassa tien täydeltä. Jos sattui auto tulemaan vastaan jossain kaarteessa tai

mäen nyyppylässä, niin silloin oli muutama täpäräkin tilanne. Onneksi ei mitään vahinkoja sattunut: silloin autot ajoivat nykyistä paljon hitaammin.

Pian lehmät oppivat kulkemaan tien oikeata laitaa peräkkäin jonkin vanhemman johtolehman perässä. Olen joskus myöhemmin ajatellutkin, että kyllä luontokappaleellakin jokin ihmeellinen vaisto tässä kulkemisessa oli. Nämä paimenessa käynnit tapahtuivat yleensä ilman mitään suurempia kommelluksia, mutta aina sitä tekeväälle sattuu. Sattuipa joskus niinkin, että jokin lehmä pääsi irti liekaketjusta ja käväisi kaurapellossa.

Vajoaminen suonsilmään

Mieleeni on jäänyt pari tapausta, jotka molemmat tapahtuivat Koskuille mennessä. Oli normaali syyskesän aamu. Oli hieman aamusumua, joten maa oli kostea. Erkanimme maantieltä Hepolammin kohdalta Akkaharjuun menevälle tielle, ja saavuimme Riihilammen kohdalle. Siinä tie kulki aivan lähellä rantaa. Lammessa oli vettä sateiden jälkeen niin paljon, että sitä oli tielläkin. Siksi tien ja lammen väliin oli laitettu pitkospuut. Niitä myöten saivat jalkamiehet kulkea eikä tarvinnut kahlata vesilammikossa.

Olin paikasta kulkenut kymmeniä kertoja ylitse. En siihen nytkään kiinnittänyt mitään erikoista huomiota enkä ajatellut, että pitkospuut olisivat sen luukkaammat kuin ennenkään. Mutta kuinka ollakaan. Kun olin siinä keskipaikal- la kaikkein vetisimmässä kohdassa, jalkani luiskahti, ja minä kaaduinkin siihen suonsilmään.

Se ei ollut selvää vettä, vaan sellaista märkää samalta. Samassa tajusin, että jalkani eivät ylettäneetkään kovan pohjaan. Silmäke oli pehmeätä liejua.

Onneksi toinen käsi ylettyi pitkospuille, ja pääsin vetämään itseni pitkospuiden viereen. Sain kaksin käsin tarratuksi pitkospuista niin, että olin kainaloiden varassa. Ponnistin ensin vatsalleni ja siitä sitten ylös.

Onneksi oli niin lämmin, ettei minulla ollut paljon vaatteita ylläni. En muista, oliko minulla jotain jalassa. On paljon mahdollista, että olin paljain jaloin, sillä oli hyvin yleistä, että nuoret kulkivat ilman jalkineita. Oli lämmin syyskesän päi-

Toverukset. 13-vuotias Eino Heikinmaa nimikkovarsansa kanssa vuonna 1938.

Viro juhli Tarton rauhan 85-vuotispäivää

Viro muisteli eilen 3.2. monin tavoin 85 vuotta sitten Neuvosto-Venäjän kanssa solmimaan Tarton rauhansopimusta. Sopimuksessa määritettiin Viron itäraja.

Tarton rauhan vuosipäivä on Virossa merkittävä tapahtuma. Pääjuhla on Tallinnassa, ja sitä isännöi pääministeri Juhan Parts. Eri puolilla maata on viikon aikana rauhansopimukseen liittyviä juhlallisuuksia. Tarton rauhan päivä on tärkeä liputuspäivä. Viron itsenäisyyden katsotaan alkaneeksi 24.2.1918, mutta vasta Tarton rauha vakiinnutti sekavan tilanteen rajakysymyksen osalta.

Viro vapautui uudelleen Neuvostoliiton ikeestä 20.8.1991. Suomi solmi

diplomaattisuhteet Viron kanssa 29.8.1991. Virolla ja Venäjällä ei vielä ole keskinäistä rauhansopimusta. Kantona kaskessa on ollut Viron Setumaan kolkka, jota Venäjä edelleen Karjalan tavoin miehittää. Viron ja Venäjän tarkoitus on solmia rauhansopimus kevään 2005 aikana.

Viron presidentti Arnold Rüütel tapasi vastikään presidentti Vladimir Putinin. Rüütelin mukaan Putin tuomitsi Viron miehittämiseen johtaneen Molotov-Ribbentrop-sopimuksen salaisen lisäpöytäkirjan. Venäjän ulkoministeriö on jälkeensä selvittänyt Putinin tarkoittaneen vain historiallista tuomitsemista.

Myös Suomi solmi Neuvosto-Venäjän kanssa Tarton rauhansopimuksen 14.10.1920. Sopimus oli it-

senäisen Suomen ensimmäinen rauhansopimus. Myös Suomi joutui Molotov-Ribbentrop-sopimuksen seurausten uhriksi. Neuvostoliitto pakko-otti Suomelta Karjalan, Petsamon, Sallan, osan Kuusamoja sekä Suomenlahden ulappasaaria sekä pakko-vuokrasi Porkkalan alueen sekä maksatti rauhan lunnaat moneen kertaan.

Virallinen Suomi on Tarton rauhansopimuksen muiston osalta omaksunut täydellisen hiljaisuuden. Sen kunniaksi ei vietetä juhlia eikä presidentti tai pääministeri pidä juhlapuheita. Suomen lippu pysyy kaapissa.

Venäjän presidentti Vladimir Putin lähetti talvella 2001 presidentti Tarja Haloselle onnitellussähkeen, koska oli kulunut tasan 80

vuotta siitä, kun Suomen ja Neuvosto-Venäjän välille oli solmittu diplomaattisuhteet. Suhteet oli solmittu muutama kuukausi sen jälkeen, kun maiden välille oli solmittu Tarton rauhansopimus. Siinä ensimmäistä kertaa Suomen ja Neuvosto-Venäjän välinen raja määriteltiin ja sovittiin virallisesti kansainvälisenä rajasopimuksena. Sähke oli poikkeuksellinen.

Myös Suomen olisi aiheellista muistaa Tarton rauhaa ja samalla kerrata niitä tapahtumia, jotka sen jälkeisen Pariisin rauhansopimuksen jäljiltä on vielä avoinna. Karjala ja muut pakkoluovutetut alueet ovat vielä palauttamatta, eikä Suomi ole virallisesti ottanut näitä asioita esille.

Kansalaiskeskustelu Suomen sodanjälkeisistä kipupisteistä on alkanut. Olisi toivottavaa, että valtiojohto ja poliittinen eliitti myöskin Suomessa rohkenisi ryhtyä keskustelemaan asiasta muutoinkin kuin kiel- tämällä asian. Suomen ja

Venäjän suhteiden menestyskysymyksen kannalta vanhojen asioiden selvittäminen on välttämättömyys. Voimme toivoa, että Suomen valtiojohto osoittaa tässä asiassa yhtä suurta rohkeutta kuin naapurimaamme Viro.

Suomalaisilla on täysi syy ihailla ja onnitella Viron rohkeutta ajaa asiallisesti oman maansa etua, mitä se on osoittanut liittymällä EU:n ja Naton täysivaltaisiksi jäseniksi, ja juhlimalla sille itselleen tärkeiden päivien arvokasta muistoa.

<http://prokarelia.net/toimitus@prokarelia.net>

ONKS TIETOO VASTAUKSET

1. Kustaa IV Aadolf
2. Espanja 5 milj. dollarilla v. 1819
3. Pehr Evind Svinhufvud
4. 414 kielellä
5. yli kilometrin
6. vuonna 1812
7. vuodesta 1914
8. ylipainoisia
9. vuonna 1945
10. Jahvetti

Haluatko säilyttää vuoden Kurkijokelaiset pienessä tilassa, pölyttymättä?

Nyt saatavana vuoden 2004 vuosikerta CD-romppuna 20 euron hintaan (sis. alv). Tarvitset vain Acrobat Reader -ohjelman lukeaksesi joka lehden sivu sivulta omalta tietokoneeltasi.

Tilaa tai hae Kurkijokelaisen toimituksesta, Vesikoskenkatu 13 as 21, Loimaa, puh. (02) 762 2551, 050-521 3336, e-mail: toimitus@kurkijokelainen.inet.fi.

Itätuonti ja länsivienti

"Kauppa se on joka kannattaa", on vanha sanonta, joka pitää edelleenkin paikkansa. Meillä Suomessa poliisi kiinnostui itäisen naapurimme kaupallisen edustuston tiloissa toimineista "haaraliikkeiden" perustajista ja siellä tapahtuneesta kaupankäynnistä, kun lupa-asiat eivät olleetkaan kunnossa. Poliisiemme tutkimusten mukaan kauppa on käynyt ilmeisen hyvin, joten tarjonta on löytänyt ilmeisen hyvän markkinaan.

Teollisuutemme on pitänyt yrittää kehittää yhä uusia ja parempia tuotteita kaupankäynnin varmistamiseksi.

Aina ei siinä ole onnistuttu riittävän hyvin. Syinä epäonnistumisiin löytyy useita. Mainittakoon vain kova verotus ja pienet palkat, joista syistä maastamme on tapahtunut aivoientia jo liiankin paljon. Tuo "yläpään vienti" länteen ei ole hyvästä, eikä sillä missään tapauksessa voi korvata maahamme tullutta "alapään tuontia". Tästä viimeksi mainitusta "tuonista" ja sen seurauksina tapahtuneista poliisitutkimuksista vaatii naapurimme kauppaministeri German Gref Suomen Kuvalehden tietojen mukaan meidän ulkomaankauppa-

ministeriämme vaientamaan suomalaisen lehdistön, jottei tuosta "kaupankäynnistä" saisi lehdistämme kirjoitella! Eikö ilmainen mainos kelpaakaan?! Eikä taida itäministeri vielä tietää, että täällä ei lehdistön suuta tukita samoilla menetelmillä kuin heillä.

On erittäin "hellyttävää" vielä todeta, että naapurimme yhä edelleen pitää meistäkin huolta, aivan kuten meidänä vuosikymmeninä. Idässä on edelleen vahvistumassa samat vanhat tavat ja entiset kujeet.

Siitä huolimatta: kotimaisuus kunniaan!

Evä

Hymyä huuleen

Pikku-Kalle katselee TV:stä ravikilpailuja. "Tuo ei taida olla pienten lasten ohjelma", äiti huomauttaa. "Varmasti on. Ohjelmassa on juuri kolmivuotiaiden lähtö", kuuluu heti kommentti.

...

Tytär ilmoitti isälleen menneensä kihloihin. "Onko hänellä rahaa?" isä kysyi. "Te miehet olette kaikki samanlaisia. Samaa hankin kysyi sinusta."

...

"En oo täyrellinen", sanoi mies Pohjanmaalta ja jatkoi: "Multa puuttuu heikkouret."

...

Tarjoukset voimassa: perjantai – lauantai 4.-5.2.2005

Aina tuoretta, aina laajasta valikoimastamme!

Saarioisten Paistijauheliha
400 g (4,98 kg)

1,99 rasia

Atria Ylikypsä kinkku
250 g (9,96 kg)

2,49 pkt

HK Marinoidut porsaan ulkofileepihvit 10 kpl

7,99 kg

Popsi Nakit
300 g (2,97 kg)

0,89 pkt

Reilu Vehnä tai Vehnälese viipaleet
500 g (2,98 kg)

1,49 ps

SPAR LOIMAA
Kauppias Sami Toivonen
puh. (02) 763 6850
ma - pe 7-21, la 7-18

Ruokakauppa Sinun makuusi

KULTA MOKKA KAHVI
500 g

1,69 (3,58 kg) 1/tal

Suomalainen porsaan suikalepaisti

4,90 kg

Suomalainen naudan paahtopaisti

8,90 kg

Keskittä ostoksesi. Kerää Teemaa!

Spar-merkkejä keräämällä voit ostaa Teema astioita edulliseen kampanjahintaan. Keräilyesitteitä ja -merkkejä saat kassalta. Aloita keräily jo tänään!

Kampanja-alku 31.1.-23.4.2005

Teema
Kaj Franck 1952

tiittala **SPAR** **EUROSPAR**

KAUPPAKESKUS LOIMAA

Alko 762 2062

nonstop parturi 040-765 7028

Naisellista muotia **Loimatar** 762 2848

Kahvila 762 4432

LOP. Kultapiste 763 2150

Oigatar 762 1413

Ritvan ja Olin Eines-keittiö 76368520

SPAR

EHT-liiton jäsen

Erikoishammasteknikko

MARKO ROSENDAHL

Vastaanotto Heimolinnankatu 14 Loimaa

Ajanvaraus puh. (02) 763 1179

Haapasen Hautaustoimisto

TÄYDELLINEN HAUTAUSPALVELU

Puh. 762 2700 ja 762 2857

Heimolinnankatu 16, 32200 Loimaa

Liikeajan jälkeen Reunanen puh. 762 2700
Matkap. 0500 531 814, 050 561 0547

HAUTAKIVET

Vuodesta 1921 luotettavaa ja yksilöllistä palvelua

LOIMAAN KIVI
PUHELIN (02) 760 511